

Rīts: *Ceturtdiena, 15. augusts, 1935*

Shmsla dzimtene <|

^^ amMManans*as*jv9qtnp>jraMmai

Konu kalnā

Ķoņu kalnā, netālu no torņa — triangulācijas bākas, apstājas auto. No tā izkāpa pulciņš ekskursantu un apsēdās zem trijām turpat kupli zaļojošām kļavām.

Kalna nogāzēs viļņoja labības lauki. Rudzi bija noziedējuši un sāka briest. Pļavas un āboliņu lauki pilnos ziedos. Sarkanos un baltos āboliņa ziedos sanēja bites. Siltās saules dienās pār laukiem garoja salds ziedu vīraks. Dažā vietā jau dzirdēja izkopts dziesmu...

Pēc garā, ceļa visi bija izsalkuši Drīz atvēra ceļa somas un ieturēja pusdienas. Saule lēja savu zeltu par zaļojošo zemi. Gaisa kļuva tveices pilns. Katrs gribēja tikt kļavu zaļi. sirmā ēnā.

Pirms gadu simteņiem, kad Zviedrijas karalis beidzis valdīt pār mūsu dzimteni un bijis ceļā uz Zviedriju, Ķoņu kalnā viņa karietei pārlūzusi ozola ilkss trijos gabalos. Tāpat ar Zviedrijas vārdu saistās kāds ceļš kaimiņu pagastā, Lodē. Kādreiz, laikam, 18. g. s. sākumā, šis bijis Zviedrijas kara ceļš. Par to vēl tagad liecina kāds sūnām apaudzis un nodrupis akmens ceļa mala, kurā iekalti gada skaitļi. Kad Latvijas un igauņijās starpā vēl nebija stingras robežas, šis ceļš ticis lietots, bet tagad starp Bērzu un Dūču mājām, tas kļuvis par sūnām aizaugušu meža ceļu. No Dūču mājām ceļš turpinājās uz krāšņo Arakstes un tālāk Lodes muižu, pie kuras atrodas tā sauktais „Ķēniņu birzs”. Zviedrijas ķēniņš garām braucot še ēdis pusdienas un par piemiņu iestādījis divus bērzus, no kā arī cēlies birzs nosaukums. Turpat art atrodas vairāki veci, kraupaini, tomēr stalti bērzi, daži no tiem jau pusnokaltuši. Divus skaistākos arī sauc par „ķēniņa bērziem”.

Ziemeļu kara laikā Zviedrijas karalim Kārlim 12. Ķoņu kalnā bijusi nometne. No tās cēlusies tagadējā Ķoņu muiža.

No apm. 60 mtr. augstā torņa kalna virsotnē atklājās skaisti skati.

Kalna piekāpjē kokos iegrimusi atrodas Rūjiena. Sirmo dievnamr torņa smailes vareni paceļas pret vasarīgām debesīm. Un kļūst tik līksmi, patīkami ap sirdi, kad svētdienas vai svētku dienās no turienes pāri dzimtenes mežiem un klajumiem plūst klusas zvanu skaņas. Liekas, ka vējš norimtu savā straujā steigā, meži apklusinātu savu lapu Salku un druvās ikkatrs stiebriņš, viegli noliecis savu zeltaino galvu, jūt svētdienas mieru un svētumu. Kuram gan svētā bijībā neliecas galva, izdzirdot Ziemassvētku vai Lieldienu zvanus, prieka un sēru zvanus. Tāpat skumjas, pelēcīgās novembra vai gaišās maija dienās, kad zvani dzied slavu kritušiem un dzīvajiem varoņiem. Tiem varoņiem, kas visur un vienmēr stāvējuši un krituši par brīvo Latviju, kuru slavu nā-košām paaudzēm drīz paudīs Rūjienas sirdī celtā akmenī kaltā piemiņas zīme.

alkšņi cieši viens pie otra piespiedušies kā no kaut kā bīdamies. Neviens viņus še ne biedē, varbūt tikai tumšo atvaru klusie noslēpumi, bet tad viņi neaugtu tik tuvu krastam un mierīgi

nemestu savas trīsošās ēnas melnā dziļumā. Alkšņus neviens nesauc par skaistiem, taču, iepazīstoties ar tiem tuvāk, katrs atrod viņos daudz skaistuma. Skaistuma, kas nav pasakāms vārdos, bet ko katrs jūt. Un aizejot katrs savās domās grib paņemt līdzīgu kluso šalkoņu ...

Un bērzi, šie baltie koki, kas ziemā klusi knakst savos ledus kristāla apģērbos. Kā strūklakas ūdens straume plūst uz aug-šu sākumā lielā strūklā, vēlāk izzarodamās uz visām pusēm sīkos pilienos, tāpat bērzu gludie stumbri strūklo pret debesīm, sazaro sīkos zariņos un lapotie zaru gali līkst uz zemi...

Tas, kas visu gadu smacis pilsētas putekļos, nevar iedomāties lielāku prieku, kā gulēt kā ekskursants uz tikko līčos pļautā siena. Vīstošās zāles un puķu smarža dod daudz lielāku baudu, nekā mākslīgi pagatavotie smaršūdeņi. Un tas, kas reiz varējis baudīt šo jaukumu, to otrreiz vairs no tā neatturēs. Viņš pazīst mūsu dzimtenes dabu, cienu to, un līdzīgu arī mūsu valsti un tautu.

veras teiku pasaule. Cik daudzi vēl tagad sirmā ezera dzīlē grib saskatīt tur kādreiz nogrimušo baznīcu. — Jfi, cik teiku bagā-ta ir pagātne. Uz katra soļa, uz katra acu pavēriena atklājas cita pasaule. Tik skaista ir tā, bet nekādā ziņā nevarētu teikt, ka šī, kur mēs dzīvojam, nebūtu tāda pat. Tā ir vēl skaistāka.

Tālu, jau pavisam tālu uz dienvidiem zilās miglas plīvuri snauž Zilais kalns. Un, it kā sveicinot Ķoņu kalnu, arī tur paceļas tāds pat tornis, kā stalta piemiņas zīme zem kalna dusošam varonim.

Tālāk pusdienas saules sakarsētais gaiss un ūdens garaiņi aizmiglo skatu.

Rietumos viņojas jūra. Tomēr tā ir par tālu, lai saskatītu nemierīgos, putām izrotātos viņu zirgus. Tikai liekas, ka vējš sejā iesviestu valgo jūras dvašu, bet arī tā tikai iedomā. Jūra, tikko saredzama, miglas blāķos ietinusies, guļ liela un varena.

Visur, visur plešas druvas, tikai vietām tās pārtrauc tumšās mežu svītras. Vasarā-jiem vārpas tikko vēl raisās, bet rudzu lauki jau pamazām dzeltē. Gar kalna pakāji kā sudraba čūska pavērusi saulē savu muguru, Roja mierīgi veļ savus viņus uz sirmo Burtnieku. Viņa met neskaitāmus līkumus pa zemām, zāles bagātām pļavām Lai šī upe nav visai liela, tomēr viņa ir skaista un ar pilnu tiesību var saukt par Ziemeļlatvijas skaistuli. Uz viņas laba krasta atrodas Rūjienas ordeņa pilsdrupas kā baigi pagātnes liecinieki. Tajā pašā vietā pirms tam, laikam, bijusi arī senču pils. Siltie pavasara vakari Rūjas krastos ziedošos ievu krūmos pulcina lakstīgalu barus. Lielos puduros gar upes malu stāv

Tālāk Mazsalaca. Skaistie Salacas upes krasti sārtām smilšakmena klintīm izrotāti Dažus kilometrus no pilsētas Salacas krasta atrodas „Skaņais kalns”. No turienes pre. tējā krastā rodas spēcīga atbalss, troksnis divkāršojas. Tā arī radies nosaukums Skaistās Salacas krastā atrodas arī „Velna ala”.

Tālumā, tikko saredzams, pusdienas saulē spoguļo Burtnieku ezers. Un atkal at.